

Irodalomjegyzék

- Ádám Ferencné 2007. Dr. Kuti István, Dr. Kuti Istvánné *Környezeti nevelés a XXI. század óvodájában*. Kecskeméti Főiskola Nyomda. Kecskemét.
- Barabás Ernőné- Icsu Ferencné 1996. *Természetesen Freinet-vel – avagy így csináljuk mi-.* Reproprint Kft. Tiszaújváros.
- Dr. Majoros Pál 1997. *Kutatásmódszertan avagy: Hogyan írjunk könnyen, gyorsan jó diplomamunkát?*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- dr. Páli Judit 2000. *Kezdetben vala a játék* in Óvónők kincsestára. Raabe kiadó. Budapest.
- Dr. Száraz Péter, Dr. Német Rozália, Dr. Kohl Ágnes, Dr. Benke János 1997. *Ember és környezete, középiskolai tankönyv*, negyedik javított kiadás. Nemzeti Szakképzési Intézet. Budapest.
- Fabóné Nagy Andrea- Faggyas Jánosné 2002. *Zöld napok A környezeti nevelésben*. Gyomai Nyomda . Szarvas.
- Fehér Anna 2009. *Természet közelségével Cselekvési minták az óvodai környezeti nevelés gyakorlatában*. Gyomai KNER Nyomda ZRT. Gyomaendrőd.
- Gecse Gáborné- Tari Zoltánné *Munkaterv és útmutató az óvodai környezeti neveléshez*. A „Füstifecskek” környezeti- és természetvédelmi óvodai oktatóközpont munkája
- Golubovné Gergely Anna 1994. *Környezeti nevelés és a játék*, in Iskolakultúra, természettudomány. Az Országos Köznevelési Intézet folyóirata IV. évfolyam, 13. szám, Országos Köznevelési Intézet Budapest.
- Gulyás Pálma, Láng Edit, Vizi Istvánné 1993. *Ökológiai Kultúra, Ökológiai nevelés, Természeti, környezeti nevelés mint a nevelés megújításának lehetősége*. Természet és Környezetvédő Tanárok Egyesülete. Budapest.
- Horváthné Papp Ilona 2001. *Integrált környezetvédelem, Módszertani segédlet tanórákhoz és tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységekhez*. PONT kiadó igazgatója. Budapest.
- Joseph , Cornell 1998. *Kézenfogva gyermekkel a természetben*. Magyar Környezet Nevelés Egyesülete. Debrecen.
- Joy , Palmer, Philip , Neal 2000. *A környezeti nevelés kézikönyve*. Körlánc Egyesület. Info Group Kft. Budapest.
- Keith A. Wheeler és Anne Perraca Bijur 2001. *A fenntarthatóság pedagógiája, A remény paradigmája a XXI. század számára*. Körlánc Egyesület megbízásából kiadta a TAN-SOR BT ,
- Kerényi Attila 1998. *Általános környezetvédelem. Globális gondok, lehetséges megoldások*. Mozaik Kiadó. Szeged.
- Kovács György- Bakosi Éva 2005. *Játék az óvodában*. Negyedik, javított kiadás. Didakt Kft. Debrecen.
- Kovács György, Bakosi Éva 2007. *Játékpedagógiai ismeretek*. Második javított kiadás. Kovácsné dr. Bakosi Éva. Debrecen.

- Kovács György, Bakosi Éva 1999. *Óvodapedagógia (2. kötet), Óvodai Tanulás= Játékos Tanulás*. Szerzői kiadás. Debrecen.
- Kovácsné Bakosi Éva 2008. *A játszóképesség, mint a kisgyermekkel foglalkozók kulcskompetenciája*. Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Pedagógiai Főiskolai Kar, Kovácsné Bakosi Éva. Hajdúböszörmény.
- Labanc Györgyi 2001. *Óvodások környezeti nevelése*. Réce-füzetek 5. , Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért. Budapest.
- Lehoczky János 1999. *Iskola a természetben avagy A környezeti nevelés gyakorlata*. Raabe Klett Könyvkiadó Kft. Budapest..
- Maszler Irén 2002. *Játékpédagógia*. Comenius Bt. Pécs.
- Mérai Ferenc, V. Binét Ágnes 1972. *Gyermekekléktan*. Második kiadás. Gondolt. Budapest.
- Patocskai Mária: 2010. *Az ökológiai lábnyom*, in Ádámné Ferencné, Benkőné Di Giovanni Rita, dr. Dömölki Livia, Fekete Zita, Dr. Lakó Anita, Patocskai Mária, Szabó Anna Kornélia: Vevőtől a fogyasztóig. A fogyasztói szokások alakítását segítő tanári segédanyag. Körlánc Országos Egyesület a Környezeti Nevelésért. Kecskemét.
- Schleinerné Dr. Szányel Erzsébet 2000. *Fejlesztépszichológia*. Comenius Kft. Pécs.
- Stöckert Károlyné 1995. *Játékszichológia*. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.
- Susan Shapiro és Lisa Pilsit 1995 . *Környezetünk és a földi közösség*. Készült Műzsák Nyomdában, Felelős szerkesztő: Várhelyi István ügyvezető igazgató, Soros Foundations, 888 Seventh Avenue, New York, NY 10106 USA,
- Vargáné Biharvári Gabriella 1997. *Zöld ovi- Ötletgyűjtemény kisgyermekek környezet- és természetvédelmi neveléshez*. Tisza Klub Környezetvédő Társadalmi Szervezet. Debrecen.
- Vásárhelyi Tamás, Victor András 2003. *Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia*. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület. Debrecen.
- Véghelyi Józsefné dr. 2003.- *I. Globális környezeti problémák*. in Kanczler Gyuláné dr. Hulladékgazdálkodásról óvodapedagógusoknak. a Környezetvédelmi és Vízügyi minisztérium és az ELTE Tanító- és Óvónőképző Főiskolai Kar. Budapest.
- Vida Gábor 2001. *Helyünk a bioszférában*. Typotex Elektronikus Kiadó Kft. Budapest.
- Zsidákovits Sándorné 2003.- *Ötletek, praktikák a hulladékkezelés megelőzésére*. in Kanczler Gyuláné dr.: Hulladékgazdálkodásról óvodapedagógusoknak, a Környezetvédelmi és Vízügyi minisztérium és az ELTE Tanító- és Óvónőképző Főiskolai Kar. Budapest.

Ábrajegyzék

1. ábra: Madáretető PET-palackból
2. ábra: Madárkalács készítése
3. ábra: Etetők kihelyezése
4. ábra: Anyagokkal való kísérletezés
5. ábra: A szelektív hulladékgyűjtő konténereknél
6. ábra: A táskák ürítése
7. ábra: Szülők és a gyermekek a játék elkészítése, játszása közben.
8. ábra: Környezettudatos élet fontossága
9. ábra: A jelenlegi környezettudatos élet mértéke
10. ábra: A gyermekek érzelmi viszonyulásai a játék elkészítéséhez
11. ábra: Gyermekek érdeklődése a játék iránt
12. ábra: A gyermekek viszonyulása a későbbi játszáshoz
13. ábra: A szülő és a gyermek, hasonló játékkészítésének jövőbeli gyakorisága
14. ábra: A szülő új ismeretei gyermekéről
15. ábra: A gyermek közös játék iránt érzett örömeinek mértéke
16. ábra: A szülő és a gyermek közös játékideje egy átlagos héten
17. ábra: A környezeti nevelés fontossága a szülők számára
18. ábra: A gyermek környezettudatosságának alakítása, hatásosabb, ha közben tapasztalhat

1. sz. melléklet:

Kérdőív

Kedves Szülők!

Katona Flóra vagyok, a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar óvodapedagógus szakos nappali tagozatos, végzős hallgatója. A dolgozatom témája: Játék és játékoság szerepe az óvodás gyermekek környezettudatos magatartás formálásában.

Néhány gondolat a kérdőívről:

- névtelen
- a válaszadás önkéntes
- a kapott adatokat bizalmasan kezelem
- az eredményeket csak összesített formában használom fel
- kitöltése csupán pár percet vesz igénybe

Kérem, az alábbi kérdőív kitöltésével segítse kutatásomat!

Előre is köszönöm az együttműködését!

1. Mennyire jellemzőek Önre az alábbi állítások? (1: egyáltalán nem értek egyet, 5: teljes mértékben egyetértek)

	1	2	3	4	5
A környezeti problémák megoldásához szükséges a fogyasztói társadalom életstílus váltása.	☐	☐	☐	☐	☐
A környezeti problémák komoly hatással vannak egészségünkre is.	☐	☐	☐	☐	☐
Az embernek jogában áll megváltoztatni a környezetét, a szükségletei kielégítése érdekében.	☐	☐	☐	☐	☐
Felelősséget érzek környezetem iránt.	☐	☐	☐	☐	☐

2. Mennyire fontos Ön számára, hogy környezettudatosan éljen? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem fontos”, az 5-ös értéke a „nagyon fontos” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

3. Jelenleg mennyire él Ön környezettudatosan? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem”, az 5-ös értéke a „teljes mértékben” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

4. Mennyit szokott Ön gyermekével a környezetről beszélgetni? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke a „soha nem beszélünk”, az 5-ös értéke a „gyakran szóba kerül” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

5. Mennyire élvezte gyermeke a játék elkészítését? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem élvezte”, az 5-ös értéke a „nagyon élvezte” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

6. Mennyire volt érdeklődő gyermeke a játék iránt? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem érdeklődött”, az 5-ös értéke a „nagyon érdeklődő volt” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

7. Mit gondol, gyermeke a későbbiekben mennyire szívesen játszik majd az elkészített játékkal? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem szívesen”, az 5-ös értéke a „nagyon szívesen” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

8. Mennyit fog hasonló játékot készíteni/játszani gyermekével a jövőben? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „soha többé”, az 5-ös értéke a „gyakran” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

9. Mennyire örült Ön a kiadott feladatnak? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem örültem”, az 5-ös értéke a „nagyon örültem” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

10. Mennyire volt Ön számára kellemes időtöltés az újrahasznosított játék elkészítése? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke a „nem volt kellemes”, az 5-ös értéke a „nagyon kellemes volt” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

11. Mennyire okozott Ön számára nehézséget a környezettudatos játék elkészítése? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke a „nehézséget okozott”, az 5-ös értéke a „nem okozott nehézséget” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

12. A játék elkészítése közben, mennyire tudott meg új dolgokat gyermekéről? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem tudtam meg”, az 5-ös értéke a „sok mindent megtudtam” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

13. Mennyire örült gyermeke annak, hogy együtt játszottak? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem örült”, az 5-ös értéke a „nagyon örült” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

14. Egy átlagos héten mennyit játszik Ön gyermekével? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke a „soha nem játszunk”, az 5-ös értéke a „minden nap játszunk” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

15. Milyen gyakran játszik Ön környezettudatosságra nevelő játékokat gyermekével? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem”, az 5-ös értéke a „gyakran” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

16. Ön szerint mennyire fontos a környezeti nevelés? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem fontos”, az 5-ös értéke a „nagyon fontos” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

17. Mennyire ért egyet azzal, hogy a gyermek környezettudatosságának alakítása, hatásosabb, ha nem csak hall róla, hanem részesévé is válik? (Értékelje egy ötfokozatú skálán, ahol a skála 1-es értéke az „egyáltalán nem értek egyet”, az 5-ös értéke a „teljes mértékben egyetértek” véleményt jelenti.)

1 2 3 4 5

2. sz. melléklet:

Játékleírás szülőknek

1. Komposztálás:

Hozzávalók: A konyhából és a háztartásból: a zöldség- és gyümölcs hulladékok, tojáshéj, kávé- és teazacc, hervadt virág, szobanövények elszáradt levelei, virágföld, fahamu (Max. 2-3 kg/m³), növényevő kisállatok ürüléke a forgácsalommal együtt, kis mennyiségben, jól feldarabolva: toll, szőr, papír (selyem, selyempapír, tojásdoboz, újságpapír nem!). Gyapjú, pamut és lenvászón. A kertből: levágott fű, kerti gyomok (virágzás előtt), falevél, szalma, összeaprított ágak, gallyak, elszáradt (nem beteg) növény, palánták, lehullott gyümölcsök, faforgács, fűrészpor.

Elkészítés: 1. Gyűjtés: Zöldhulladék gyűjtése, nyáron napi, télen heti ürítése. 2. Aprítás: A gyorsabb lebomlás érdekében ajánlatos a komposztálóba kerülő darabokat 5 cm-nél kisebb darabokra vágni. 3. Komposztáló feltöltése: Komposztáló aljára tegyünk durvább hulladékot pl: faaprítékot. Erre rétegezzük a konyhából és a kertből kikerülő szerves hulladékot. A rétegek közé rakhatunk földet. 4. Keverés: 5-6 hét után keverjük jól össze a komposzthalmazt. Ezt 6-8 hetente ismételjük.

2. Madáretető készítése PET- palackból:

Hozzávalók: 0,5 l-es átlátszó, műanyag palack, dekorgumi, alkoholos filctoll, öntapadós/ragasztóval ragasztható színes papírcsíkok, kötöző, kisebb fadarab

Elkészítés: Vágjunk le a palack_tetejéből kb. 13 cm-nyit, az oldalából pedig az ablakot. Kontúrozzuk ki alkoholos filctollal. Vágjunk az ablak alá kicsi nyílást az ülőrúdnak. A dekorgumiból, vágjuk ki, a tetőt, tűzzük össze a széleit (tűzőgéppel), kúp alakúra. A csúcsba szúrjunk két lyukat, és fűzzük át rajta a kötözőt (ez lesz az akasztó). Nyomjunk ragasztót a palack felső peremére, és gyorsan illesszük rá a tetőt.

3. Gyufás + tusfürdős/dezodoros doboz tetejéből- robot figura készítése:

Hozzávalók: Gyufás doboz, színes papír, zseníliadrót/ hurkapálca, tusfürdős/samponos/dezodoros kupak, apró gombok, filctoll, toll, olló, ragasztó.

Elkészítés: Ragasszuk körbe a gyufás dobozt színes papírral, rögzítsük ragasztóval a kupakot a doboz egyik rövidebbik oldalára, tüvel szúrjunk lyukat a végtagoknak. A végtagoknak vágjunk 15 cm-es zseníliadrótot/ hurkapálcát. Szúrjuk be a végtagokat.

Rajzoljunk indítógombot, szellőzőrácsot, jelöléseket, vezetékeket. Szemnek két apró fekete gombot ragasszunk.

4. Szelektív hulladékgyűjtés otthon:

Hozzávalók: Hulladékok: papír, műanyag, fémhulladék, színes üveg, fehér üveg.

Elkészítés: Kijelölni 5 szemetes vödröt/ládát/táskát, amire színnel ellátott jelzéseket készítünk. A kék színűbe a papír, a sárgába a műanyag, a szürkébe a fémhulladék, a zöldbe színes üveg és a fehér színűbe a fehér üveg kerül. A szelektív hulladékgyűjtőbe mindig kimosott, kiöblített hulladékot dobjunk. Majd az összegyűjtött hulladék elszállítása a szelektívgyűjtő konténerekhez.

5. Vásárlási szokások kialakítása:

Paprikás krumpli recept tanulmányozása otthon a gyermekkel, hozzávalók közös megvásárlása. Az étel közös elkészítése, majd a hozzávalók csomagolásának megvizsgálása, mi miből van, mire lehet felhasználni.

7. Madárkalács készítése joghurtos dobozba, és mandarinos/kivis hálóbá való betöltése:

Öntsünk egy edénybe megolvasztott sertésszirt! Keverjük bele olajos magvakat (napraforgómag, tökmag, köles) és dió- vagy mogyoródarabokat úgy, hogy csak annyi legyen a zsír aránya, ami még összetartja a magokat! Mikor elkezdett kihűlni, de még formázható, gyúrjunk belőle teniszlabda nagyságú golyókat, és tegyük ki a hidegre vagy be a hűtőbe! Ha kihűlt, csomagoljuk a gombócokat hálóbá (amilyenben a krumplit vagy a narancsot árulják), kössünk rá egy madzagot, és akasszuk ki az ablakba vagy egy fára! A kalácsot tölthetjük a joghurtos dobozba is, arra figyeljünk, hogy a betöltés előtt, tegyünk akasztót a dobozba.

8. WC papír gurigából állatok készítése:

Hozzávalók: WC-papír guriga, színes papír, ragasztó, olló

Elkészítése: Vonjuk be a WC-papír gurigát színes papírral. Vágjunk ki állatformákat (pl: pillangó formát) szintén színes papírból, ragasszunk az állatnak szemet, száját, orrot, díszítsük szárnyát, bundáját stb. Készíthetünk kukacot is: vágjunk félbe 5-6 db WC –papír

gurigát, vonjuk be színes papírral, ragasszuk össze őket, az első guriga lesz a kukac feje, ragasszunk rá szemeket, ha van zseníliaánk, csápokat is ragaszthatunk belőle.

9. Műanyag tejes kannából játék készítése:

Hozzávalók: 2db egyforma méretű, lehetőség szerint, kisebb, füles műanyag kanna, teniszkislabda.

Elkészítés: A kanna aljából vágjunk le (23 cm-es kanna esetén 10 cm-t). A játékhoz a kanna megmaradt füles részére lesz szükségünk. Ezt díszíthetjük színes öntapadós papírcsíkokkal, színes szigetelő szalaggal. A játék lényege: A játékhoz 1db teniszlabdára és 2 db kannára van szükségünk. Dobjuk kezünkkel a teniszlabdát (másik kezünkben az üres kanna) és a velünk szemben álló, az érkező labdát a kannával kapja el.

10. Jól szigetel a hűtőnk?

Hozzávalók: 3 db papírcsík

Játék: A hűtőszekrénybe becsukunk fentről, lentől, középről papírcsíkot. Ha nem tudja a gyermek kihúzni a hűtő jól szigetel, ha kitudja, nem szigetel jól.

11. Teke bábu készítése PET- palackból. A palack kidíszítése valamilyen technikával:

Hozzávalók: 0,5 l-es műanyag üvegek, színes papírok/ öntapadós papír/szigetelőszalag /ragasztó, olló, labda

Elkészítés: Díszítsük ki a műanyag üveget, állítsuk egymás mellé, mögé az üvegeket, jelöljük ki egy 4-5 m hosszú, 1 m széles pályát, gurítsuk el a labdát úgy, hogy a bábuk eldőljenek.

12. Gólyaláb készítése:

Hozzávalók: kukorica/bab konzerves doboz/ kisebb festékes doboz, (lényeg a doboz tetejének az átmérője akkora legyen, hogy a gyermek lába kényelmesen ráférjen) tempera, olló, kötöző, szög

Elkészítés: A konzerves dobozt nyitott oldalával fordítsuk lefelé, a tetejétől lefelé mérjük ki 5 cm és lyukasszuk ki a dobozt „mind két oldalán” Majd fűzzünk át rajta egy erősebb kötözőt, úgy, hogy azt a gyermek a kezébe kényelmesen meg tudja fogni.